

BØNN FOR SYKE MED SALVING

BOKMÅL

VEILEDNING

INNHold

I Bibelen.....	2
Teologisk forståelse.....	2
I kirkehistorien	2
I sjelesorgen.....	3
Praktisering av ordningen	4
Forbønnshandlingen.....	5
Før handlingen	5
Handlingen	5
Etter handlingen.....	7

Godkjent av Hovedstyret mai 2011.

I BIBELEN

Salving og forbønn for syke mennesker praktiseres etter løfter og anvisninger i Guds ord. (Se Jak 5,13–18 og Mark 6,7–13) Mark 6,13 er eneste sted i evangelieskriptene der salving av syke med olje er nevnt og danner bakgrunn for ordene i Jak 5.

TEOLOGISK FORSTÅELSE

EN DIAKONAL HANDLING

Bønn for syke med salving er etter vår lutherske lære ikke et sakrament, men en diakonal handling som hører med til forsamlingens/kirkens omsorg for de syke, gamle og lidende i fellesskapet. De friske og de som lider hører sammen.

Gud har gitt både bønneløfter og bønnerett til sine barn og til det kristne fellesskapet. Dette betyr allikevel ikke at Guds barn har særavtaler med Gud om at de skal være garantert god helse hele livet.

HÅNDSPÅLEGGELSE

Håndspåleggelse signaliserer forventning, konkretisering, identifikasjon og overgivelse. Vi åpner hendene våre oppad mot Gud i forventning om at han vil svare slik han ser det best (forventning). Vi ber spesielt for den syke som vi legger hendene våre på (konkretisering). Ved håndspåleggelsen viser vi at den syke er en del av Kristi legeme og tilhører et fellesskap (identifikasjon). Den syke får hjelp til å overgi seg selv og sin sykdom til Herrens omsorg og vilje (overgivelse).

OLJE

Salving med olje ble i Det gamle testamentet blant annet brukt ved innsettelse av konger (1. Sam 10,1; 16,1.13; Sal 89,21). Dermed ble de innviet til en tjeneste. Tittelen Messias betyr «den Salvede». Olje skal vi også få bruke ved bønn for syke. Salving i denne sammenhengen har ikke en medisinsk funksjon, men symboliserer Guds nærvær og omsorg som den syke får innvie seg til.

NÅDEGAVEN TIL Å HELBREDE

Vi må skjelne mellom nådegaven til å helbrede (1. Kor 12,9) og forsamlingens tjeneste med bønn for syke med salving. Nådegaven er knyttet til bestemte personer, mens bønn med salvingen er en forsamlingstjeneste som utføres av «de eldste».

«DE ELDSTE»

«De eldste» vil i denne sammenhengen si åndelige ledere med tillit blant de kristne. De representerer fellesskapet når de samles rundt den syke.

I KIRKEHISTORIEN

OLDKIRKEN

Praksisen å be for syke opphørte ikke med apostlene. Ireneus (150-200 e.Kr.) sier:

«Noen har kunnskaper om kommende ting, de ser visjoner og taler profetisk, andre helbreder fremdeles syke ved håndspåleggelse og gir dem helsen tilbake.»¹

MIDDELALDEREN

Særlig etter forrige tusenårsskifte ble utførelsen mer og mer forbeholdt prester og ble sett på som et sakrament som var forbeholdt bare de som lå på det siste («den siste olje»).

REFORMATORENE

Martin Luther så ikke på salving av syke som et sakrament innstiftet av Kristus, men avviste likevel ikke selve praksisen.

«Det er ikke et sakrament, men et råd Jakob gir, som enhver som vil kan følge; og som har sin bakgrunn i Mark 6,13. Det er nok for den som blir salvet å høre og tro Ordet.»

(Sitatet fra «Om kirkens babylonske fangenskap»).

I NYERE TID

Den romersk-katolske kirke har gjennom vedtak på det andre Vatikankonsil på nytt gitt sakramentet navnet «De sykes salving». Det er ikke lenger forbeholdt de som ligger på det siste, men alle syke og gamle. Også Den norske kirke har ordning for bønn for syke med salving. Ordningen blir også praktisert i mange kristne fellesskap knyttet til bedehus og andre forsamlinger.

I SJELESORGEN

MENNESKET - EN HELHET

Vi lever i fallets og dødens verden der Guds rikes krefter kjemper mot dødens og lidelsens krefter. I denne virkelighet har Gud omsorg for hele mennesket – ikke bare det åndelige, men også for kroppen.

HELBREDENDE FELLESSKAP

Gud ønsker at de troendes forsamling skal være et forebyggende, lindrende og helbredende fellesskap. Den syke trenger ikke å leve alene med smerter og sykdom. «Om ett lem lider, da lider alle lemmene med», sier Paulus. (1. Kor 12,26)

GUDS OMSORG

Vi skal få legge den syke i Guds hender med forventning og visshet om at Gud vil gripe inn til beste for den syke. Jesu løfte står fast: «Be, så skal dere få...». (Se Matt 7,7–11)

¹ O. K. Hansen: «Bønn for syke – helbredelse ved bønn» i Misjon og teologi, årg. 4 1997.

Det er viktig at vi ikke lager motsetning mellom medisinsk hjelp og bønn om helbredelse og styrke. Begge deler er uttrykk for Guds omsorg.

Troen i bønnen er å komme til Jesus i og med vår nød. Det er viktig å understreke dette for den syke slik at handlingen ikke blir til anfeltelse og en tilleggsbyrde. Hovedsaken er at den syke med sin sykdom legges i Guds hånd.

Helbredelse er et under der Gud er suveren. Vi legger derfor vår nød fram for ham og sier: «La din vilje skje». Om en helbredelse ikke kan registreres, er hans omsorg for den syke allikevel like ubegrenset.

Gud kan også bruke sykdom og lidelse i sin ledelse av sine barn. «Du oppdrar oss for ditt rike med kors og trengsel» ber vi i den gamle kirkebønnen. (Se 2. Kor 12,7–10 og Heb 12,5–13)

PRAKTISERING AV ORDNINGEN

DEN SYKES ØNSKE

Det er den syke selv som normalt tar initiativet til handlingen. Skal ordningen fungere, er det derfor viktig at den er kjent i forsamlingen. Utfordringen er at det blir forkynt slik om Guds makt, storhet, nåde og løfter at det blir naturlig for syke å kalle til seg forsamlingens åndelige ledere. Når dette skjer, skal disse med frimodighet etterkomme ønsket.

Dersom den syke er ute av stand til selv å kommunisere hva han/hun ønsker, bør handlingen ikke utføres uten at de som representerer den syke, er trygge på at dette er i samsvar med hva den syke selv ville ha ønsket.

EGNE SAMLINGER

Gjesteforkynnere og ledere kan få spørsmål om forbønn for syke i forbindelse med møter de har. Slik forbønn kan praktiseres der og da – også med håndspåleggelse om ønskelig.

Salving derimot bør foregå i egne samlinger som er godt forberedt. Sjelesorg og mulighet for syndsbekjennelse/skriftemål er normalt en del av prosessen i forkant av salving.

SYKT BARN

Er den syke et barn, er det viktig at salving og forbønn skjer i forståelse med de foresatte. Disse bør derfor innviteres.

GJENTAGELSE

Som et hovedsynspunkt ut fra Jak 5 er bønn for syke med salving en engangshandling som legger den syke og sykdommen i Guds helbredende hender. Dette utelukker ikke at en person kan bli bedt og salvet for flere ganger f.eks. når en annen sykdom kommer til.

DIVERSE

- «De eldste» vil i denne sammenhengen si åndelige ledere med tillit blant de kristne.
- Normalt bør minst én av forbederne ha samme kjønn som den syke.
- Som olje brukes normalt olivenolje.

FORBØNNSHANDLINGEN

En veiledning

FØR HANDLINGEN

LEDEREN

Samlingen ledes av en av «de eldste» i forsamlingen eller av en forkynner. Andre fra forsamlingen og den nærmeste familie kan være tilstede om den syke ønsker dette. Lederen ser til at alt er godt tilrettelagt. Han bør vurdere om handlingen skal utføres på en enklere måte enn beskrevet nedenfor.

SJELESORG

Den syke gis mulighet til samtale, sjelesorg og syndsbekjennelse/skriftemål. Foregår sjelesorgsamtalen like før handlingen, bør den syke være alene med sjelesørgeren. Taushetsplikt og respekt for den syke er viktig å overholde for alle som er med på handlingen.

Det er viktig å få klarhet i hva den syke ønsker forbønn for, og dette må ha fokus under selve forbønnen.

ORIENTERING

Lederen orienterer om handlingen. Dette skaper trygghet for alle som er til stede.

HANDLINGEN

1. INNLEDNING OG BØNN

Forslag til innledning:

Vi er samlet for å legge (Navn) i Kristi hender, Vi ønsker at han/hun skal få oppleve Guds hjelp og omsorg.

Lederen legger så samlingen i Guds hånd ved bønn.

2. EVENTUELT EN SANG

3. SKRIFTLESNING

Lederen leser noen aktuelle skriftsteder fra Bibelen og knytter eventuelt noen tanker til dem. Deretter kan den syke selv få si noe om ønskelig.

Noen aktuelle skriftsteder: Mark 6,53–56; Matt 8,5–13; Joh 11,1–6; Sal 23

4. SALVING MED OLJE

Den syke kan enten ligge, sitte eller knele under salvingen og forbønnen – alt etter helsetilstand og ønske. Når det gjelder tidsbruk må det tas hensyn til den sykes tilstand.

Lederen leser fra Jakobs brev 5,13–16a:

«Lider noen blant dere ondt? La ham be. Er noen glad til sinns? La ham lovsynges. Er noen blant dere syke? La ham kalle til seg menighetens eldste, og de skal be for ham og salve ham med olje i Herrens navn. Og troens bønn skal hjelpe den syke, og Herren skal reise ham opp, og har han gjort synder, skal han få dem tilgitt. Bekjenn derfor deres synder for hverandre og be for hverandre, for at dere kan bli helbredet.»

Lederen tar olje på fingeren, tegner et kors på den sykes panne med oljen mens han sier:

«I tillit til Guds Ord og anvisning salver jeg deg i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn.»

5. FORBØNN

De som deltar i forbønnshandlingen, legger sine hender på den sykes hode og/eller skuldre. Korte og konkrete bønner bes for den syke. Om den syke ønsker det, kan han/hun også selv be. En skal verken forhaste seg, be lange og omstendelige bønner eller være redd for stillhet.

Forbønnen avsluttes med at alle ber «Herrens bønn».²

Fader vår, du som er i himmelen!

La ditt navn holdes hellig.

La ditt rike komme.

La din vilje skje på jorden som i himmelen.

Gi oss i dag vårt daglige brød.

Forlat oss vår skyld, som vi og forlater våre skyldnere.

Led oss ikke inn i fristelse, men frels oss fra det onde.

For riket er ditt, og makten og æren i evighet.

Amen.

6. VELSIGNELSEN

Lederen lyser velsignelsen.

Enten (Den aronittiske)

² Den formen av Fadervår som er naturlig, brukes.

Herren velsigne deg og bevare deg.

Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig.

Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred. Amen.

Eller (Den apostoliske)

Må vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den Hellige Ånds samfunn være med dere alle!

Amen

7. AVSLUTNING

Handlingen kan avsluttes med en sang/salme. Deretter kan lederen kort oppsummere det som nå er gjort, og legge vekt på at alt nå er lagt i Guds hender.

ETTER HANDLINGEN

Leder og forbedere trekker seg tilbake etter handlingen slik at den syke kan få være i ro alene eller sammen med noen han/hun er fortrolig med.

Det er viktig at vedkommende følges opp med omsorg og støtte i samsvar med den sykes ønske og behov. (Eksempel: forbønn, samtale, besøk, nattverd etc.)